

BUDAPEST
INTÉZET

AZ 1-3 ÉVES GYERMEKEK NAPKÖZBENI ELLÁTÁSÁNAK BŐVÍTÉSE: KÖLTSÉGVETÉSI RÁFORDÍTÁS ÉS VÁRHATÓ TÁRSADALMI HATÁSOK

KÉSZÍTETTE:

**BLASKÓ ZSUZSA, CSERES-GERGELY ZSOMBOR,
RESZKETŐ PETRA, SCHARLE ÁGOTA ÉS VÁRADI BALÁZS**

BUDAPEST SZAKPOLITIKAI ELEMZŐ INTÉZET

2009. november 9.

ÖSSZEFOGLALÓ

Egyre több empirikus eredmény utal arra, hogy az alacsony női foglalkoztatás szorosan összefügg a családtámogatási rendszer kialakításával. Magyarországon a 6 év alatti kisgyermeket nevelő anyák foglalkoztatási rátája 35 %ponttal marad el a nagyobb gyermeket nevelő vagy gyermektelen nők foglalkoztatási szintjétől. Ugyanez a különbség Németországban 20 %pont és Dániában 1,6 %pont. A kisgyermekes szülőknek nyújtott viszonylag bőkezű pénzbeli ellátások és a kevesek számára hozzáférhető, szűkös kapacitások a napközbeni ellátásokban egyaránt az anyák munkavállalása ellen hatnak. A nemzetközi trendek ugyanakkor éppen az intézményi gyermekellátás fejlesztése, kiterjesztése irányába mutatnak.

Az anyák munkába állásának támogatásán túl az ellátórendszer átalakítása mellett szóló, nem kevésbé fontos érv a kora gyermekkori fejlesztés megerősítése, és a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok befogadása is.

A tanulmányban e három cél érdekében, a költségvetési takarékoság és a kormányzati hatékonyság szempontját is figyelembe véve teszünk javaslatokat a kisgyermekek napközbeni ellátását meghatározó szabályozási és finanszírozási keretek átalakítására.

A pénzbeli és természetbeni ellátások arányán túl, a bölcsődei kapacitások szűkösségéhez további tényezők is hozzájárulnak. A bölcsődei férőhely-bővítés egyik korlátja a jelentős adminisztratív terhelés és a szigorú működési előírások, amelyek az intézmény-létesítést és működtetést egyaránt megdrágítják. Jelentős korlátot jelent az a szabályozás is, amely megnehezíti a nem állami szereplők – szülők, munkáltatók – bevonását a finanszírozásba.

A kapacitásbővítést felgyorsítja a belépési és működési költségek csökkenése, ezért javasoljuk az ezekhez kapcsolódó adminisztrációs terhek enyhítését, az engedélyezési és működési feltételek egyszerűsítését. A finanszírozási korlátok oldása érdekében a szülői hozzájárulás maximális mértékének emelését javasoljuk, illetve egy gyermek-ellátási utalvány bevezetését, amely a munkába álló anyák esetében kötelezően felváltaná a gyest.

A nevelés, a korai gyermekfejlesztés minőségét és a hátrányos helyzetű gyerekek befogadását célozza az a javaslatunk, hogy a normatíva legyen a fenntartótól független, viszont az ellátás minősége szerint differenciált. A minőséget az érintettekkel partnerségben kiépített minősítési rendszer alapján mérnék. Javasoljuk ugyanakkor a hátrányos helyzetű családok számára hozzáférhető támogatások bővítését.

A javaslatok a kormányzati hatékonyság növelése érdekében a tárcaközi koordináció javítását, a szakpolitikai monitoring és értékelés következetes alkalmazását, illetve a célok koherenciájának érvényesítését is szorgalmazzák, így például azt, hogy az intézmény-létesítésre szánt támogatások célzásában is megjelenjen a fenti három cél.

Javaslataink együttesen sem igényelnék jelentős nagyságrendű, rövid távú többlet-források bevonását, közép és hosszú távon pedig egyértelműen javítanák a költségvetés helyzetét. A javulás alapja részben a növekvő foglalkoztatásból származó magasabb adó és járulékbevétel, részben az iskolázottság és egészségi állapot javulása nyomán csökkenő szociális- és egészségügyi kiadások.